

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ՏՊԱԳՐՈՒԱԾ «ԳԻՐԲ ՀԱՐՑՄԱՆՑ» ԵՒ «ԳԻՐԲ ԹՂԹՈՑ»

«Երուսաղեմի Պատրիարքության վերջին երկու կարեւոր հրատարակութիւններն են Գրիգոր Տաթեւացիի «Գիրք Հարցմանցը» եւ Քաղկեդոնի Ժողովի (451) երկարակութեան հարցին առնչութեամբ թղթակցութեանց հաւաքածոյ մը նկատուած «Գիրք Թղթոցը», կ'ըսէ Թորգոմ Պատրիարք Մանուկեան:

Գիրք Հարցմանցը վերատպումն է Կոստանդնուպոլիս 1739ին տպուած օրինակին, անոր կցելով հասկնալի պատճառներով դուրս ձգուած «Ընդդէմ Տանկաց» գլուխը, որ Բարգէն Նպս. Կիւլէսէրեանի ուսումնասիրութեամբ տպուած էր Վիեննայի մէջ, 1930ին:

Իսկ Գիրք Թղթոցին 1901ի տպագրութիւնը, Թիֆլիս տպուած Յովսէփ Իզմիրլեանցի կտակով հաստատուած մրցանակին եւ հրատարակութեանց Ն. հատորն է, որ պէտք էր նոյնութեամբ վերատպուէր: Թուղթերէն ումանք անամբողջ են, ումանք ոչ մէկ կապ ունին Քաղկեդոնի Ժողովին մէջ նկատի առնուած հարցերուն հետ: Թորգոմ Պատրիարք մտահոգ էր թէ՛ «Ո՞վ պիտի վերահսկէր աշխատանքները վերատպուելիք Գիրք Թղթոցի հրատարակութեան»: Նոյն ատեն ունէր պատասխանը իր մտահոգութեան. «Նա, իննսունամեայ եւ ֆիզիքական մարմնի տկարութեանց հետեւանալով իր սենեակի շրջափակէն հեռանալու անկարող Մովսէսն էր, Գր. Տ. Նորայր Արքեպս. Պողոսեանը: Մեր ձեռագիրներու լեզուն հասկցող մասնագէտն է, գրաբարի հմուտ եւ մեր մատենագիրները ուսումնասիրող գիտուն պատմագէտը»:

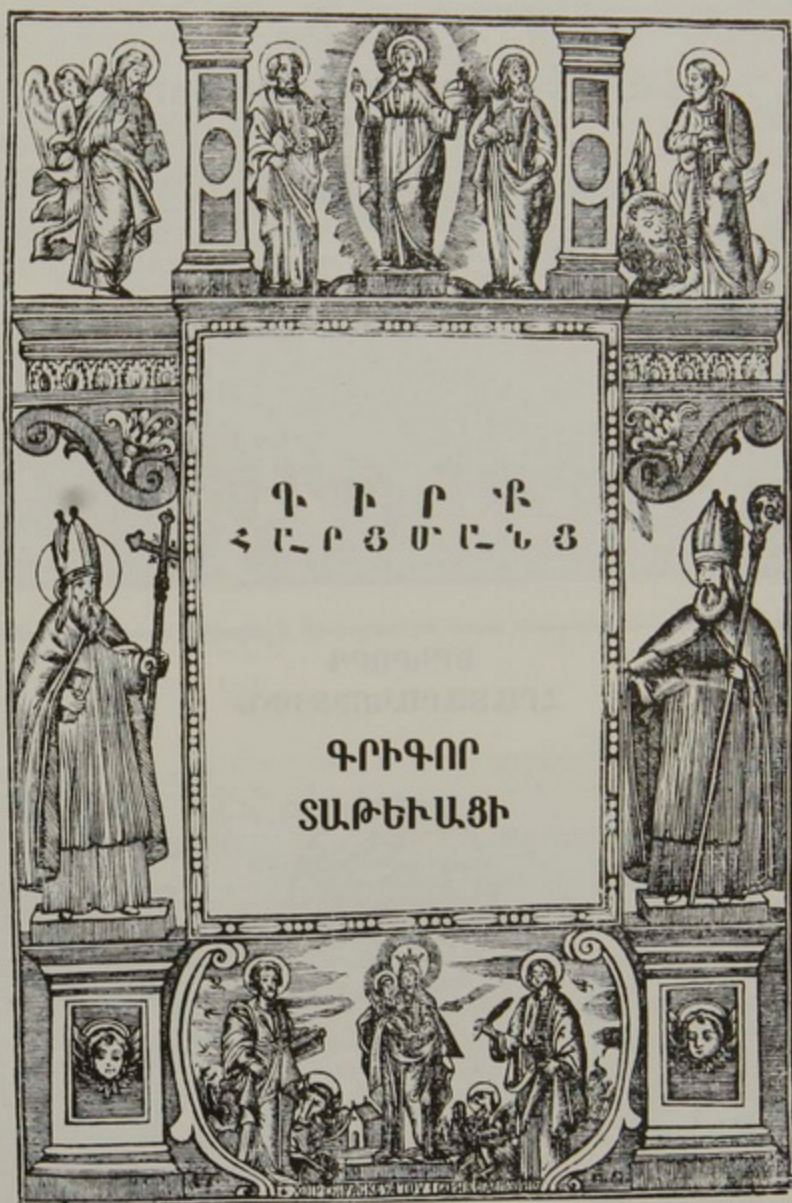
Եւ Նորայր Արքեպիսկոպոս իր բացատրականով կը յայտնէ. «Կատարած ենք զանազան փոփոխութիւններ. Ա. Նիւթերը դասաւորած ենք ժամանակագրական կարգին համաձայն. Բ. Այն թուղթերը որ բերի էին լրացուցած ենք զանազան ձեռագիրներու եւ տպագիրներու հետեւելով. Գ. Կատարած ենք շատ մը սրբագրութիւններ ...: Դ. Օգտագործած ենք մեծանուն բանասէր Նղիշէ Նպս. Դուրեանի օրինակը ...:» Զեղչուած են եօթը տարբեր գրութիւններ, մօտ 120 էջ: Աւելցուած են հինգ ուրիշ գրութիւններ:

«Այս հատորին արժանիքը - կը հաւաստէ Թորգոմ Պատրիարք - պէտք է նկատել միութիւնը նպատակին որուն այնքան նախանձախնդրութեամբ հետամուտ է Մովսէսն: «Այս հատորին մէջ իր ներկայացուցած Ծանօթութիւնները (էջք 669-674) եւ Բացատրականը (էջք 712-713), մինչեւ անգամ Ցանկ Ցատուկ Անուանցը (էջք 675-711), ինքնին ցոյց կու տան ահագնութիւնը աշխատանքին, արժանիքը մասնագէտ աշխատասիրողին, եւ բժախնդրութիւնը բանասէրին»:

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան ֆաջալերանքով հրատարակուած Գիրք Հարցմանցը (1070 էջ) եւ Գիրք Թղթոցը (752 էջ) «Հայաստանեայց Առաքելական Ուղղափառ Եկեղեցւոյ դաւանութեան սկզբնաղբիւրներ կը ներկայանան - կ'ըսէ Թորգոմ Պատրիարք - զորս կ'ընծայենք մեր Եկեղեցւոյ զաւակներուն, իբրեւ հոգեւոր սնունդ եւ «Վահան ամբութեան որով կարասցեն զամենայն նետս մուխս չարին շիջուցանել»:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻԻԱՆ

Ս. ԱԹՈՌՈՑ

Երուսաղէմ
Տպարան Սրբոց Յակոբեանց
1993

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION
ARMENIAN LIBRARY

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԳԱԼՈՒՍ ԿԻԼՊԷՆԿԻԱՆ
ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԳԻՐՔ ԹՂԹՈՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
ՏՊԱՐԱՆ ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ
1994